

A SZLENG MINT STILISZTIKAI
KATEGÓRIA
(-zárvordolgozat-)

Varga Éva
IV. magyar

Bevezetés

A jelen dolgozat célja a hagyományos szlengfelfogásokon keresztül eljutni a szleng modern értelmezéséhez, közben utalni a szleng és az irodalom viszonyára, s kitérni a magyarországi szlengkutatás történetére.

Viszonyítási pontként a szleng tágabb értelmezését fogadom el, mely szerint a szleng sajátos beszédműfaj, beszédített (KISS TAMÁS: Szempontok ~~2006~~.)

A magyarországi szlengkutatás története

A magyar nyelvészek által meghatározott szleng fogások nagyjából három csoportra oszthatóak. Az első csoport a szlenget a nyelvművelés felől közelítve magyarázza, "nyelvi devienciaként" kezelik, s így a szlenget nem tekintik a nyelvészeti kutatások tárgyának.

A második csoport már a nyelvtudomány tárgyának tekinti, különböző értelmezését adják a szlengnek, más-más területről közelítve a fogalomhoz (pl.: stilisztika, kommunikációs-elméletek). A harmadik fokot a mai modern felfogás jelenti, amikor a szleng tágabb értelmezéséről beszélhetünk, "a szleng mint szleng" (K.T.: Szleng útjai ~~2006~~) kutatják.

A magyarországi szlengkutatás fejlődésének történetét KISS TAMÁS tárgyalja a "Szempontok és adalékok a magyar szleng kutatásához" című tanulmányában, ezt a száz éves periódust - amióta a szlenggel komolyabban foglalkoznak a nyelvészetben - négy, egyenként 20-30 éves korszakra osztva; rámutatva, hogy az egyes korokban más és más szlengfajta vizsgálata került előtérbe. Száz éve még a tolvajnyelv, a diáknyelv és az ún. "pesti nyelv" volt a kutatás tárgya, a világháború alatt a katonaszleng, majd azt követően - a stilisztikai - nyelvművelői szempontú megközelítés felől kiindulva - az ifjúsági nyelvre téve a hangsúlyt "meg akarják szabadítani" a nyelvet a szlengtől.

Pedig már BÁRCZI is rámutatott a "Pesti nyelv" (BÁRCZI: A "pesti nyelv" ~~2006~~) c. tanulmányában, hogy a szleng nyelvi univerzálé, a nyelv életének természetes következménye, s hogy egyre több eleme bekerül a köz- és az irodalmi nyelvbe is.

Felhívja a figyelmet az elnevezés helytelenségére (egyben megadva a "honi megfelelőket"), szerinte a szleng (ő argóként említi) a köznyelveknek a tolvajnyelvvvel átítatott alsó rétege. BÁRCZI tanulmánya után sokáig háttérbe szorult a szleng, a ZOLNAY-GEDÉNYI-féle szlengszótár nem jelent meg, nem készültek önálló kötetek a szlengről. PÉTER MIHÁLY (PÉTER MIHÁLY: Szleng és költői nyelvhasználat ...) ²⁹³⁻⁸¹ cikke jelentős állomás: javasolja a szleng műszónak a bevezetését a nyelvtudományba, megállapítása szerint a szleng szó nem, vagy alig használatos a nyelvészeti szakirodalomban, helyette tévesen argónak, jassznak nevezik. Rámutat arra, hogy BÁRCZI jóslata - miszerint az argó elemek be fognak olvadni a köznyelve - beteljesedett korunkra, s ki is "szélesíti" ezt: az irodalomban is egyre gyakrabban használatos kifejezésmód.

A szleng útjai és lehetőségei c. tanulmánygyűjtemény azt mutatja, hogy a szleng végképp bevonult a nyelvészeti kutatásokba. A könyv különböző nemzetek különböző szlengmegközelítéseit tartalmazza, ezzel is általános tendenciákat próbál felmutatni. A kötetben szereplő, a magyar nyelv szlengjéről szóló cikk a szlenget mint beszédműfajt tárgyalja.

A szleng fogalma

A szleng fogalmát sokszor keverik az argó, a zsargon, a fiatalok nyelve és a nagyvárosi nyelv fogalmával. Ahhoz, hogy a szlengről tudjunk beszélni, először tisztázni kell ezen fogalmak jelentését.

A r g ó

Sokszor ezzel fejezik ki a szlenget, a szlengnek argóként való említése régről származik, már BÁRCZI is argóval átítatott köznyelvről beszél. KOLOZSVÁRI GRANDPIERRE EMIL (KOLOZSVÁRI: Utazás... 28-45) a szleng szó szinonimájának tartja, mindenekelőtt tolvajnyelv értelemben használja, a két szó között eredetbeli különbséget lát (a szleng szó angol eredetű, az argót francia).

PÉTER MIHÁLY (lsd. fentebb) szintén tolvajnyelvnek titulálja, az Értemező kéziszótár az alvilág titkos csoportnyelveként említi. A francia nyelvészek (PIERRE GUIRAUD-FRANCOIS-GEIGER) (in: KISS T. : A szleng útjai ¹⁷¹) az eredetiségre törekvést, a szinonímagazdagságot hangsúlyozzák ki, valamint az argószavak pontatlan, homályos fogalmazását , aminek célja a kirekesztés. Az argó a szleng részeként értelmezhető, nem tartalmaz stílusminősítést.

Zsargon

Az argó és a zsargon kifejezések elválasztása, fogalmi meghatározása igen nehéz feladat, bár a zsargon sokkal hamarabb jelentette a tolvajnyelvet (FRANCOIS-GEIGER-SOURDOT) nyelvészek éppen ezért tettek kísérletet a jargot szó bevezetésére - lsd. in. KISS TAMÁS ¹⁷² A Világirodalmi lexikon francia szóból eredezteti, mely "romlott nyelvet, gágogást" jelent, csoportnyelvnek tekinti, mely az elkülönülést szolgálja. SZENDE TAMÁS (SZENDE: A szó válsága ²¹⁷⁶) a társadalmi pozíciószerezés eszközének tekinti, amely a hierarchiában elfoglalt helyet fejezi ki. PÉTER MIHÁLY társadalmi csoportok, rétegek, nyelvének tartja, az Etimológiai Lexikon a városi lakosság egyes, különböző idegen eredetű rétegek csoportnyelvének. A francia szakirodalom zsargonként értelmezi - egy adott szakmára, mesterségre jellemző sajátos szókinccset jelent. Az argóval szemben a zsargon pontosságra, egyértelműsége törekszik, kevésbé jellemzi a szinonimitás, az elzárkózást és összetartozást szolgáló beszédműfaj, nem tekinthető külön csoportnyelvnek.

Ifjúsági nyelv

Szintén a szleng részeként fogható fel, a csoportok sajátos fajtája, melyet az életkor szervez, az életkori sajátosságokból eredően jellemző rá az új iránti fogékonyság. A köznyelv egy változatáról van szó, nem külön nyelvréteg. Sokáig a nyelvművelés tárgya volt, meg akarták óvni a fiatalság nyelvét az alantos nyelvek elemeitől.

Nagyvárosi nyelv

Sokáig állt a nyelvészeti kutatásokban az a nézet, hogy a szleng kialakulása a nagyvárosokhoz köthető. KISS JENŐ (KISS J.: Társadalom és nyelvhasználat¹⁹) az urbanizációt tekinti a szleng elterjedése mozgatójának. BÁRCZI GÉZA szerint a szleng kialakulása nem köthető a nagyvárosokhoz, mert csak kisebb városokról beszélhetünk Magyarországon (az egyetlen "nagyváros" Budapest volt a múlt században, ezért is nevezik sokan - köztük BÁRCZI is - a nagyvárosi nyelvet "pesti nyelvnek"). KÖVECSES ZOLTÁN (in.: Szleng útjai és lehetőségei²) óvatosabban fogalmaz, inkább a városokra jellemző jelenségnek tartja. Ez a nyelv gyorsan változik, a divat nagyban befolyásolja, a szleng részeként értelmezhető.

A SZLENG MINT CSOPORTNYELV

A magyarországi kutatások többsége a szlenget mint csoportnyelvi jelenséget vizsgálja. Eszerint a szleng az azonos foglalkozású, érdeklődésű, életmódú emberek - kisebb-nagyobb közösségének a nyelve, alapja a csoport tagjai közt fennálló hosszabb-rövidebb ideig tartó érintkezés. Társadalmi oldalról nézve a csoport tagjai igyekeznek kizárni a kívülállókat (a titkos nyelv segítségével), pszichológiai szempontból nézve a csoporthoz való tartozást erősíti a közös nyelv. A kívülállás és bennfenntesség kérdésére már PARTRIDGE is felhívta a figyelmet, BÁRCZI és NYIRKOS (NYIRKOS I.: Irodalmi nyelv¹⁹⁻³⁰) is csoportnyelvként értelmezi a szlenget. BÁRCZI a népnyelv részének tartja, a köznyelvnek a tolvajnyelvvél átítatott változatát érti rajta, melyet a társadalom "alantos" csoportjai beszélnek. NYIRKOS ISTVÁN városi népnyelv egy változatának tekinti, ami a kifejezőkészletében tér el a köznyelvtől. TELEGDI arról beszél, hogy minden társadalmi csoport kialakítja a saját beszédét, KISS JENŐ a társadalmi csoportok fő szervező elemének az életkort gondolja.

A cseh és szlovák nyelvészek is ezt a szempontú megközelítést részesítik előnyben. KLIMES (in.: A szleng útjai⁴¹) két csoportját állapítja meg a szlengnek: az érdeklődésit és a foglalkozások szerinti szlenget, BEČKA szakmai és érdeklődési szlengről beszél, KRISTEK egy tágabb és egy szűkebb értelmezési lehetőséget vázol fel: a tágabb felfogás szerint mint egy bizonyos szakma képviselőinek sajátos kommunikációs képződményét jelenti, akiket a közös érdeklődés tart össze; a szűkebb felfogás az érdeklődési csoportok sajátos kommunikációs képződményének tartja. (in.: A szleng útjai⁴²)

A szleng mindig a kiscsoportokban születik és működik, csak a nyelvész absztrahál közös tulajdonságok alapján szlengtípusokat. A tagok szabadságának érvényesülése alapján két nagyobb típusba sorolhatóak: zárt és nyitott csoportba. A zárt csoportokat általában a külső kényszer szüli, a nyitott csoportokat a csoporttagok szabad akarata, ők életüknek csak egy részét töltik a csoportokban, míg a zárt csoport tagjai teljes életüket (in.: A szleng útjai⁴³) ez a külvilágtól való elzárkózás a nyelvi kód leegyszerűsödéséhez vezet. A nyitott csoportok nyelvének használata fakultatív, míg a zárt csoportokban kötelező érvényű. A funkciók a zárt és nyitott közösségekben mások: a zárt közösségekben a köznyelvi normák elleni lázadás dominál, a nyitott csoportokban ez összetettebb (az összetartozás, az elkülönülés stb.). A szleng általában mindenki által megértett (főleg a közszleng) jelenség, az egy társadalmi csoporthoz való kötése igencsak leszűkítené az értelmezését. A másik probléma a szleng csoportnyelvi értelmezésekkel, hogy a szlenget nem tudjuk kötni egy pontosan meghatározott csoporthoz ill. nem tudjuk, hogy milyen osztályozási szempont alapján különítsük el az egyes csoportokat (életkor, társadalomban elfoglalt vagy nemek szerinti eloszlás stb.).

LEXIKOLÓGIAI ÉS STILISZTIKAI MEGKÖZELÍTÉS

A szleng nem tekinthető önálló nyelvnek. Nincs külön nyelvtana, hangtana stb., szó és kifejezőkészlete viszont egyedi. Bázisnyelvként az adott köznyelv vagy nyelvjárás szolgál, viszonylagos önállósága figyelhető meg azzal szemben. Szavait két csoportra oszthatjuk: a közszleng és a tolvajnyelv szavaira.

A szleng kialakulásában az egyéni szóképzésnek, nyelvhasználatnak is döntő szerepe lehet (a szleng egyik funkciója a beszélő személyiségének kiemelése), de az ilyen egyéni szóalkotások általában szűkebb hatókörűek (többnyire csak egy kis csoport ismeri), nehéz bekerülniük a közszlengbe (kivétel erre Karinthy "halandzsa" szava). Szinonímagazdagság figyelhető meg, melynek oka a szlengszavak rövid élete; a divat erősen befolyásolja keletkezésüket ill. eltűnésüket, így egy-egy dologra a szavak sorát találjuk. (Így fordulhat az is elő, hogy egyes szlengszavak eltűnnek, majd évtizedek múltán újra felbukkannak.) Szlengszavak keletkezhetnek érzelmi szóalkotással ("a szavak stiláris minőségének minden jelentés- és alakváltoztatás nélküli módosítása" - KISS T. : A szleng útjai ..), valódi szóalkotással, de alkalmilag is szlengesülhet egy szó a szöveg és beszédkörnyezet hatására. A szinonímagazdagsággal, szótúltermeléssel szemben jellemző a szlengre az is, hogy néhány köznyelvi kifejezésre nincs megfelelője.

A szleng szóképzésére jellemző: (^{vö.} A magyar nyelv népszerűsége 98-100)

- népetimológia (ruha - cigány er., a ruhi értelmessé tételéből ered, ebből ruházni - "verni, verekedni"),
- tükörszavak alkalmazása (német Krunte - káposztázni, "futni, menekülni"),
- speciális képzők használata (-aj, (bicaj, hepaj), -csi (dumcsi, uncsi, szemcsi),- esz (kolesz, gatyesz),
- ideig-óraig élő egyéni szóösszetételek alkalmazása (izomagy),
- viszonylag kis számú igekötő használata (meg, el, le, fel, át, ki, be) -ezek sajátos használata jellemző, olykor a szokatlan igekötő az ige előtt kifejezővé válik - (kidumálni),

- speciális, gyakran ismétlődő expresszív kifejezések (inkább kisebb közösségekre jellemzően).

A szlengnek a szókincsén keresztül való magyarázása azért kézenfekvő, mert a szleng leginkább szó és kifejezés készletén keresztül ragadható meg.

A szleng stilisztikai kategóriaként való fölfogása különösen a nyugati nyelvészetre jellemző.

Régebben a társadalom alantos rétegeinek nyelveként értelmezték (DENGL, GROSE), manapság tipikus előbeszédi jelenségnek tekintjük, ami a bizalmas, familiáris nyelvhasználat eszközeként egyfajta stiláris réteg hordozója. TRUDGILL és ANDERSON (vö: *A szlengkutatás. 164-4*) a semleges nyelvhasználati szint alatti nyelvet értik a szlengen, HÄMÄLÄINEN szerint a szlengben beszélők tudatosan használnak a normanyelvvvel ellentétben lévő elemeket, KAARINA KARTTUNEN a szleng stílusréteggént való fölfogása mellett a szlengnek a társadalmi dialektusként való értelmezését is vallja. PARTRIDGE a szleng tizenhat funkcióját sorolja fel, szerinte a szleng egyik feladata a már megkopott nyelvi elemek helyettesítése élénk, stilisztikai szempontból gyakran merésznek tetsző szavakkal, szerinte a szlengben minden nem konvencionális nyelvi kifejezés beletartozik. LIELI MARIANN változatos stíluselemek hordozójának tekinti a szlenget, mely nem köthető csupán egy stílusárnyalathoz. A beszédhelyzet is befolyásolja a nyelvhasználatot, BACHÁT terminológiájával élve a szleng a nyelv informális, előbeszédi rétegét jelenti (in.: BACHÁT.: **Nyelvhasználat**). SZENDE ALADÁR a szavak stilisztikai rétegződését tárgyalva a szleng (nála argó) szavainak stilisztikailag kifejező szerepet tulajdonít, ugyanígy a divatszavaknak, és a szövegösszefüggésben alkalmilag stilisztikai vonást kapott szavaknak is (a szleng szavai ez utóbbi hét kategóriába is besorolhatóak lennének, hiszen a szlenget a divat (is) alakítja, egy szó alkalmilag is szlengesülhet).

A szlengszavaknak sokszor megtaláljuk a köznyelvi megfelelőjét, de a szlengszavak azokkal szemben sajátosan színezettek, míg azok "semlegesek".

A szlengre jellemző a szavaknak a köznapitól eltérő érzelmi telítettsége, expresszivitása ez ad teret a szlengnek stilisztikai kategóriákkal történő leírásának lehetőségére (pl. durva, pejoratív, eufemikus, kakofemikus). Azonban a szlengnek, mint szlengnek ez a fajta stilisztikai szempontú megközelítése csak egy szeletét adná az egésznek, a szleng több, mint stilisztikai kategóriákkal leírható jelenség. Tükrözi beszélőjének világnézetét is, ez a fajta sajátos világlátás érzékelhető a szó- és kifejezőkészletén is: a beszélő kritikai hajlama a szavak lekicsinylő, lenéző voltában, a dolgoknak humorral való szemlélése, a szavak "játszi szóalkotásában", azok tréfás, olykor cinikus voltában nyomon követhető. Az egész beszélői attitűdöt a dolgoknak az érzelmi oldaláról való megközelítése jellemzi, ez hat a szóalkotásra is, a szavak sűrítetten tartalmazzák a "szlengség" jellemzőit (vagy ahogy HANKISS ELEMÉR fogalmaz: a nyelvi elemek "energiájának feltranszformálása" figyelhető meg - in.: A szleng útjai²⁴⁵). Az érzelmi szűrés a nonverbális jelek fokozott használatában is megjelenik, a szlengben beszélő fokozottan használ gesztusokat, mimikát stb.

A szleng több az eddig felsorolt kategóriáknál "elsődlegesen beszédműfaj, és csak másodlagosan ... válik szótározható lexikális kategóriává". BAHTYIN után a szlenget beszédműfajnak, beszédstílusnak nevezhetjük el, ami "nem a nyelvnek, hanem jellegzetesen a megnyilatkozásnak a formája" (in.: A szleng útjai²⁴⁶). A megnyilatkozásra jellemző az expresszívuság, a szó a fénykörét attól a műfajtól kapja, amelyben általában előfordul - ezt nevezi BAHTYIN a szó stiláris holdudvarának. Tehát nem a szó az, ami meghatározza, hogy hol használjuk, hanem előzetesen a szóhoz már odarendelt beszédműfaj. A szleng nyelvi univerzálé, a nyelvek életének természetes következménye, alapját a beszélőközösség képezi, melynek tagjai napi intenzív beszédkapcsolatban állnak egymással, minél intenzívebb ez a kapcsolat, annál több szlengszó keletkezik. Minden beszélt nyelv, minden korszakában jelen van:

A KOMMUNIKÁCIÓS MEGKÖZELÍTÉS

Ha Edward Sapir terminológiájával akarnánk párhuzamosítani a szlenget, sok kapcsolódási pontot is láthatnánk. Sapir szerint a nyelv alapvető feladata a gondolatok közlése, s ez társadalom teremtő erő is egyben. A szlengben is létezik egy csoport, mely informális, szabad beszédhelyzetben szívesen beszél szlengben. Különösen alkalmas a szleng az egyénítésre is, a nyelvnek ezt a funkcióját SAPIR is kiemeli, s rámutat, hogy ez azoknak az egyéneknek az életében játszik szerepet, akik cselekvésmintáikban az átlagosnál nehezebben alkalmazkodnak környezetükhöz; a szlengben beszélő is a normával szemben való magatartást akarja kifejezni beszédmodorával. Jellemző még a nyelv (így a szleng) érzelmkifejező és kultúraközvetítő szerepe is: a szlengben beszélőre jellemző a dolgoknak az érzelmi oldal felőli megközelítése, s a szlengszavak sajátos létszemléletet tükröznek, ezt örökítve egy adott kor vagy adott egyén világszemléletére is következtethetnénk, a szlengnek mint gondolatközlő jelenségnek az értelmezése nem helytálló, a szleng több annál (vö. a szleng stilisztikai-lexikai értelmezése).

A szlenget vizsgálhatjuk a jakobsoni modell alapján, Bühler hármass modelljét Jakobson fejlesztette tovább. Eredetileg három elem szerepelt tehát Bühler modelljében: a feladó, a címzett és a kontaktus; Jakobson megtoldotta ezt még három elemmel: az üzenet, a kontaktus és a kód fogalmával. A beszédnek különböző funkciói vannak: a feladó oldaláról nézve emotív, a címzett szemszögéből konatív, a kontaktus felől tekintve referenciális, az üzenet oldaláról fatikus és a kódra jellemzően a metanyelvi funkció. Ezek a funkciók hierarchikus viszonyban vannak egymással, "számos üzenet elsődleges feladata a kontaktusra irányulás - a referenciális funkció, a valóságra vonatkoztatás" (in. *Faloban, Hung... 215-25*)

A szlengben beszélő a valóságot "torzítottan" adja vissza; a valósággal való viszonya kritikus, valamiféle tagadást fejez ki a normákkal szemben, másrészt a dolgokat "emocionálisan szűri", azaz érzelmi oldaluknál ragadja meg - ezt a jakobsoni modellben emotív funkciónak nevezik.

A fatikus funkció a kontaktusra irányul, amikor a beszélő ellenőrzi, hogy azonos kódot használ-e a hallgatóval; a konatív funkció jelentése leginkább felszólító és megszólító móddal adható vissza. Legvégül a koetikai funkciót kell megemlítenünk: ami a közleményre, mint olyanra való beállítódást jelent, "a koncentrációt" a közleményre magáért a közleményért, Jakobson leírja, hogy ez nem egyszerűsíthető le azonban csupán a költészetre. Az irodalmat és a szlenget több tényező összeköti (erről lásd a következő fejezet).

A SZLENG ÉS AZ IRODALOM KAPCSOLATA

Az irodalom és a szleng kapcsolatát, közelségét már többen felvetették. "Az argó szavak tendenciája úgy látszik, a köznyelviessé. Ebben az irodalom is egyik tényező - állapítja meg ZOLNAI BÉLA (in.: ZOLNAI.: Argó és irodalom **511-7**)

A szlengbeli szavakban a nyelvi elemek "energiájának feltranszformálása" figyelhető meg, alapul szolgálva az irodalom és a köznyelv közelségének, ugyanis az irodalom szavaira is ez jellemző. PÉTER MIHÁLY szerint a hasonlóság nem a konkrét alkotások nyelvében van, hanem bizonyos mechanizmusokban, műfogásokban. Az irodalom az élet tükré, tehát ha az irodalomban megjelenik a szleng, akkor a mindennapokban is használatos. Nem újkeletű jelenség a szlengszavaknak az irodalmi közegben való szerepeltetése, de míg régebben inkább szórványosan fordultak elő, addig manapság tudatosan használt írói eszköz. BÁRCZI is említi "argó elemeket" az irodalomban (ő példának Jókait hozza), ZOLNAI több magyar író, költő művében keresi a szlengszavakat, unikumként említi Karinthyt, akinek a halandzsa szava bekerült a köztudatba, "értelmetlen beszéd" értelemben, ekkor a szleng vett át az irodalomból egy szót.

A XX. században a szleng-elemek irodalmi használatának fellendülését figyelhetjük meg, ez részben a külföldi irodalom hatásának tudható be (Sabatier Bulvár c. műve, - Salinger Zabhegyezője). A magyar írók közül a XX. században tudatosan használja a szlenget többek között Kolozsvári-Grandpierre Emil, Moldova György, Csórsz István, Spiró György, Hajnóczy Péter. Elsődleges céljuk a milliőrajz elmélyítése, a szereplők pontosabb ábrázolása, a költészetben a fokozás és ellentét kifejezése a szleng alkalmazásával.

A szlengszavak irodalmi használata nem egyértelműen esztétikus értéként tudható be, csak lehetőséget ad arra. A szleng metaforára általában az egyszerűség, egyértelműség jellemző, önállóan szerepelnek, v. legfeljebb valamilyen szövegtípushoz kötődve; az irodalmi nyelv metaforái egy nagyobb kontextus szerves részeként épülnek be a műbe, többértelműség jellemzi őket.

A nyelv művelés szempontjából kiindulva megoszlanak a vélemények a szlengszavak irodalmi használatát illetően. Az egyik csoport ellenzi használatukat, különösen veszélyesnek tartják a fiatalokra nézve. BACHÁT egyértelműen kerülendőnek titulálja, a nyelvhasználatot jellemkérdésnek tartja, nemcsak a szépirodalmi nyelvben: "akinek mocskos a beszéde, annak alighanem ilyen az érzésvilága, az egész gondolkodásmódja." (in.: BACHÁT: Beszédhelyzet ~~27-9~~)

A másik tábor (KOLOZSVÁRI GRANDPIERRE, SZŰTS, VARSÁNYI, FERENCZY) megengedettnek tartja a szlengszavak használatát, ha annak van funkciója, ugyanis az írónak nemcsak szabadsága, hanem kötelezettsége is van.

BÁRCZI a század elején arra inti az írókat, költőket, hogy ha már használják a szlengszavakat, akkor legalább magyar eredetűeket használjanak, a "maiak" pedig figyelmeztetnek a mértékletességre; nem szabad túlzásba esni, mert akkor az olvasó már terhesnek érezheti azt.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- 1./ A magyar nyelv értelmező szótára I., Budapest. 1959.
- 2./ A mai magyar argó kisszótára. Összeállította BOROSS JÓZSEF, SZŰCS LÁSZLÓ.
Budapest. 1987.
- 3./ A szlengkutatás útjai és lehetőségei. Szerk.: KISS TAMÁS. Debrecen. 1997.
- 4./ BACHÁT LÁSZLÓ: Nyelvhasználat és emberi magatartás. in.: Szépen magyarul.
- 5./ BACHÁT LÁSZLÓ: Beszédhelyzet és nyelvhasználat. MNyTK 160. sz. 227-9.
- 6./ BALASSA JÓZSEF: A nyelvek élete. Budapest. 1938.
- 7./ BÁRCZI GÉZA: A "pesti nyelv". in.: A magyar nyelv múltja és jelene. Budapest 1980.
- 8./ BÁRCZI GÉZA: A magyar nyelv függőleges tagolódása. in.: Bevezetés a
nyelvtudományba. Budapest. 1953.
- 9./ BERRÁR JOLÁN: A nyelv belső tagolódása. in.: TELEGDI: Bevezetés a
nyelvtudományba. Budapest. 1981.
- 10./ DEME LÁSZLÓ: A beszéd és a nyelv. Budapest. 1978.
- 11./ DENGL JÁNOS: Magyar nyelvhelyesség és a magyar stílus. Budapest. 1937.
- 12./ HANGAY ZOLTÁN: A társadalmi nyelvváltozatok tagolódásáról. in.: A magyar nyelv
rétegződése, szerk. KISS JENŐ. Budapest.
- 13./ JAKOBSON, ROMAN: Hang-Jel-Vers. Budapest 1969.
- 14./ KISS JENŐ: Társadalom és nyelvhasználat. Budapest. 1995.
- 15./ KISS TAMÁS: A magyar szlengszótárak: MNyJ. 32 (1995).
- 16./ KISS TAMÁS: Bakaduma (A mai magyar katonai szleng szótára) Budapest. 1992.
- 17./ KOLOZSVÁRI GRANDPIERRE EMIL: Utazás az argó körül. in.: Kritika 3 (1995).
- 18./ NYIRKOS ISTVÁN: Irodalmi nyelv - köznyelv - népnyelv. M.Ny.J./24.
- 19./ ORSZÁGH LÁSZLÓ: Angol eredetű elemek a magyar szókészletben.
M.Nytud.Ért.93.sz. Bp. 1977.
- 20./ PÉTER MIHÁLY: Szleng és költői nyelvhasználat. Nyr.104.(1980.)
- 21./ SAPIR, EDWARD: Az ember és a nyelv. Budapest 1971.

- 22./ SZENDE ALADÁR: Szókincsünk stilisztikai rétegződése. NyKk. II.
- 23./ SZENDE TAMÁS: A szó válsága. Budapest 1979.
- 24./ SZŰTS LÁSZLÓ: Argó és irodalmi nyelv. Nytud.Ért.83.sz.
- 25./ TERESTYÉNI FERENC: A szókészlet stilisztikai rétegei. in.: A magyar stilisztika vázlata. Budapest 1958.
- 26./ VARSÁNY GYÖRGY: Argó nyelvi elemek szépirodalmi és publicisztikai szövegekben. Nyr.112. (1988.)
- 27./ ZOLNAI BÉLA: Argó és irodalom. in.: Emlékkönyv Pais Dezső 70. születésnapjára. Budapest 1956.